

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: חורף תשע"ו, 2016
 מספר השאלון: 211,011108
 נספח: מאמרים

עברית: הבנה, הבעה ולשון – שאלון ב'

שאלון מותאם

יחידת לימוד אחת

		א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.
		ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
50 נקודות	—	חלק I – הבנה והבעה
	{	פרק א – הבנה
	20 נקודות	—
	{	פרק ב – הבעה
	30 נקודות	—
24 נקודות	—	חלק II – תחביר
26 נקודות	—	חלק III – מערכת הצורות
	{	פרק א – שאלות חובה
	12 נקודות	—
	{	פרק ב – שאלות בחירה
	14 נקודות	—
100 נקודות	—	סה"כ

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) יש לקרוא את המאמרים שבנספח, ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
 - (2) לכתוב תיזת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (21-22) של השאלון.
 - (3) הקפד על כתב ברור, על פיסוק הגיוני ועל כללי הדקדוק.
- ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

חלק I — הבנה והבעה (50 נקודות)
בחלק זה שני פרקים — א: הבנה, ב: הבעה.
ענה על השאלות לפי ההוראות בכל חלק.

פרק א — הבנה (20 נקודות)

קרא את שני המאמרים שבנספח המצורף, וענה על השאלות שלפניך.

השאלות

ענה על כל השאלות 1-4.

1. שני המאמרים שקראת עוסקים בתופעת ה"שיימינג".

א. כתוב על פי כל אחד מהמאמרים טענה אחת בזכות השיימינג

(סך הכול — שתי טענות). (4 נקודות)

— טענה בזכות ה"שיימינג" ממאמר 1

— טענה בזכות ה"שיימינג" ממאמר 2

ב. כתוב על פי כל אחד מהמאמרים טענה אחת בגנות ה"שיימינג"

(סך הכול — שתי טענות). (4 נקודות)

— טענה בגנות ה"שיימינג" ממאמר 1

— טענה בגנות ה"שיימינג" ממאמר 2

/המשך בעמוד 3/

2. אורנה היילינגר, כותבת מאמר 2, מעלה בפסקה ד במאמרה טענת נגד דווחה אותה.

א. ציין את טענת הנגד שבפסקה ד. (2 נקודות)

ב. ציין מהו הנימוק שבעזרתו הכותבת דוחה את טענת הנגד.
(2 נקודות)

3. לפניך קטע על פי סעיף 11 בחוק איסור לשון הרע (תשכ"ה – 1965).

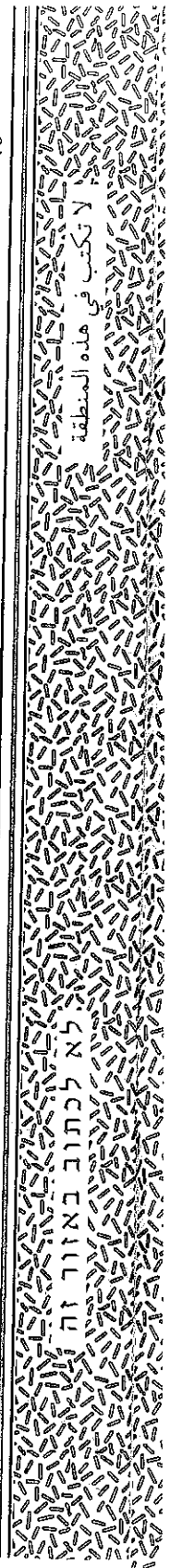
פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת (עיתון, שידורי רדיו וטלוויזיה הניתנים לציבור), יישא באחריות פלילית ואזרחית בשל לשון הרע, האדם שהביא את דברי לשון הרע לאמצעי התקשורת וגרם בכך לפרסומם, עורך אמצעי התקשורת ומי שהחליט בפועל על הפרסום, ובאחריות אזרחית יישא גם האחראי לאמצעי התקשורת.

החוק עוסק בפרסום לשון הרע באמצעי התקשורת. בישיבת ועדת הכנסת ב-16 ביוני 2015 הציעה אחת מחברות הכנסת להחיל את החוק גם על פרסום לשון הרע ברשתות החברתיות כדי לאפשר לנפגעים משיימינג לתבוע את הרשתות החברתיות על הפרת החוק. שער מה יכולה להיות התגובה של כותבת מאמר 2 על הצעת החוק של חברת הכנסת. הבא ממאמר 2 הוכחה לדברך. (3 נקודות)

התגובה של כותבת מאמר 2:

הוכחה ממאמר 2:

/המשך בעמוד 4/

4. א. עיין בפסקות ז, ט של מאמר 1. ציין את השדה הסמנטי שנעשה בו שימוש בפסקות האלה. הבא מפסקות אלה שני צירופים או מילים השייכים לשדה הסמנטי שציינת. (2 נקודות)

השדה הסמנטי שבו נעשה שימוש: _____

צירופים או מילים: _____

ב. לפניך ביטויים מודגשים.

- הכפתור האדום (כותרת מאמר 1).
- התגובה שטפה את הרשת (על פי מאמר 1, פסקה א).
- התגלו במערומיהם (מאמר 1, פסקה ו).
- התקשורת ממהרת לעוט עליו (מאמר 1, פסקה ח).
- לעתים שיימינג הוא התרופה האפשרית היחידה... (מאמר 1, פסקה ט).

(1) כל הביטויים מייצגים אמצעי רטורי אחד שנהוג להשתמש בו במאמרים או בנאומים.
ציין מהו אמצעי זה. (נקודה אחת)

(2) בחר אחד מביטויים אלה, והסבר אותו במילים שלך.
(2 נקודות)

פרק ב – הבעה (30 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 5-6, וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ-500 מילים
לפי ההוראות.

כתוב את מאמריך בעמודים 6-9.

5. עקב התפוצה הנרחבת של הטלפונים החכמים, כל אדם יכול לצלם תמונות
ולהעלות אותן לרשתות החברתיות בלא סינון, בלא בקרה ולעתים בלא
רשות מן המצולמים.

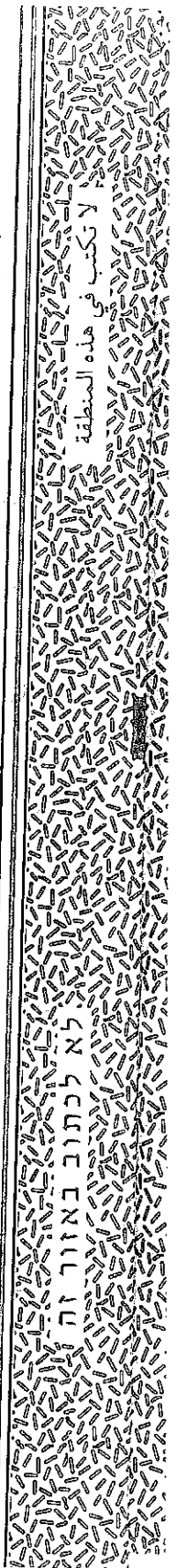
כתוב מאמר טיעון, ובו הבע את דעתך בנוגע לתופעה זו. נמק את דברך
בעזרת דוגמאות ממגוון תחומים: המשפחה, הקהילה, בית הספר, המדינה.
תוכל להיעזר במאמרים שקראת.

6. חז"ל אמרו: "כל המלבין פני חברו ברבים, כאילו שופך דמים".
(תלמוד בבלי, בבא מציעא נח, ע"ב)

פרסום תגוביות ("טוקבקים") אלימות, העלאת תמונות לרשת בלי רשות
המצולמים ושיימינג ברשתות החברתיות – רבים רואים בפעולות אלה
"הלבנת פנים". אחרים רואים בהן כלים לתיקון עוולות חברתיות.

כתוב מאמר טיעון, ובו הבע את דעתך בעניין זה. נמק את דברך בעזרת
דוגמאות.
תוכל להיעזר במאמרים שקראת.

/המשך בעמוד 6/

/המשך בעמוד 9/

חלק III — תחביר (24 נקודות)

לפניך חמש שאלות (7-11). עליך לענות על שלוש שאלות בלבד.

(לכל שאלה — 8 נקודות)

7. בעת האחרונה התעורר בתקשורת דיון נרחב בתופעת השיימינג

בגלל הפרסום של הסרטון "טיסת השוקולד" ובשל התגובה הציבורית

החריפה שבאה בעקבותיו.

א. לפניך ארבע אפשרויות לסיווג המשפט. הקף את התשובה הנכונה.

(1) משפט מורכב: עיקרי — משפט פשוט בעל חלקים כוללים;

פסוקית תיאור פשוטה.

(2) משפט איחוי (מחובר): איבר א — משפט פשוט; איבר ב —

משפט פשוט.

(3) משפט מורכב: עיקרי — משפט פשוט בעל חלקים כוללים;

פסוקית לוואי פשוטה.

(4) משפט פשוט בעל חלקים כוללים.

ב. מהו התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו במשפט הנתון?

הקף את התשובה הנכונה.

בגלל הפרסום (1) לוואי (2) נשוא (3) תיאור (4) מושא

הסרטון (1) נושא (2) לוואי (3) נשוא (4) מושא

"טיסת השוקולד" (1) לוואי (2) תיאור (3) נושא (4) תמורה

בעקבותיו (1) תיאור (2) מושא (3) לוואי (4) נושא

/המשך בעמוד 11/

8. בעידן הטכנולוגי התפתחה תופעה חדשה, שלא הייתה מוכרת בעבר,

הביוש המתועד – "שיימינג".

א. מהו סוג המשפט? הקף את התשובה הנכונה.

(1) פשוט.

(2) מורכב.

(3) איחוי (מחובר).

ב. אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם בו את הפסוקית, וציין מעליה את תפקידה התחבירי. אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את איבריו, וציין מעל כל איבר את סוגו התחבירי.

ג. העתק מן המשפט תמורה
כתוב את המילה או את צירוף המילים שהתמורה ממירה.

/המשך בעמוד 12/

9. לפניך משפט מורכב.

מי שינסה לאתר את מקורותיה של התופעה בעת המודרנית, יאלץ לחזור

אל המאה השמונה-עשרה.

א. תחם את הפסוקית במשפט.

ב. ציין את תפקידה התחבירי של הפסוקית במשפט.

ג. מהו התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו במשפט

שבראש השאלה.

הקף את התשובה הנכונה.

בעת המודרנית

(1) מושא (2) נושא (3) לוואי (4) תיאור

המאה השמונה-עשרה

(1) מושא (2) נושא (3) לוואי (4) תיאור

ד. לפניך שני משפטים.

הקף את המשפט שיש בו פסוקית בעלת אותו תפקיד תחבירי כמו

של הפסוקית במשפט שבראש השאלה.

(1) ברור שתופעת השיימינג מואצת מאוד בעת האחרונה.

(2) החברה הכריזה שתילחם בתופעת השיימינג.

ה. ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט האחר.

10. א. לפניך חמישה משפטים.

בכל משפט ציין את התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בקו.

(1) שיימינג הוא תופעה נפוצה ברשתות החברתיות.

התפקיד התחבירי: _____

(2) מקורות השיימינג נעוצים במאה השמונה עשרה.

התפקיד התחבירי: _____

(3) העידן המודרני המציא לנו את השיימינג.

התפקיד התחבירי: _____

(4) בעקבות השיימינג הסתירה האישה את פניה בריאיון בטלוויזיה.

התפקיד התחבירי: _____

(5) התופעה שמטרידה רבים היא שיימינג ברשתות החברתיות.

התפקיד התחבירי: _____

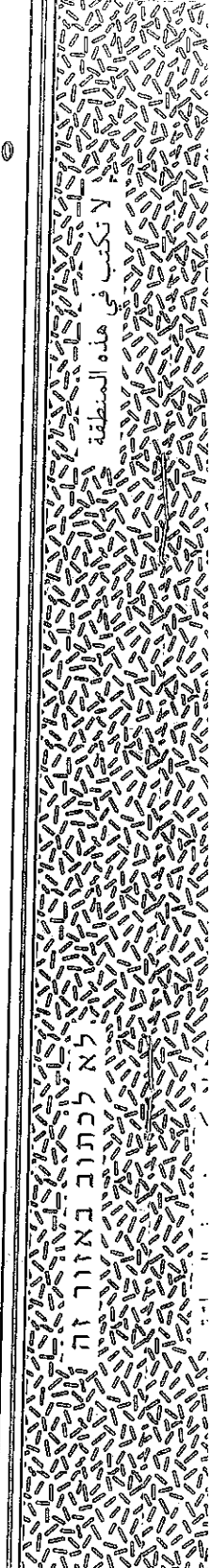
ב. לפניך שני משפטים.

(1) תופעת השיימינג ברשתות החברתיות מטרידה רבים.

(2) תופעת השיימינג הועלתה לדין בוועדת הכנסת.

נסח את שני המשפטים למשפט אחד בעל קשר לוגי מתאים.

/המשך בעמוד 14/

11. אדם אחד מסתגר בביתו, אדם אחד יורד מנכסיו, ואדם אחר נעשה לידוען.

א. מהו סוג המשפט? הקף את התשובה הנכונה.

(1) מורכב

(2) איחוי (מחובר).

ב. העתק את הנשואים מן המשפט הנתון:

ג. לפניך שני משפטים.

(1) הרשת החברתית פייסבוק עומדת להסיר את הודעת הביוש

הזאת מהאתר.

(2) הרוח הלכה וגברה.

העתק מכל משפט את הנשוא.

משפט (1) _____ משפט (2) _____

ד. איזה מבין הנשואים שהעתקת בסעיף ב הוא מסוג הנשואים

שהעתקת בסעיף ג? _____

ה. לפניך משפט מורכב.

האם השיימינג שנעשה לכוכבי טיסת השוקולד היה שלילי?

העתק את הנשוא מן המשפט העיקרי _____

העתק את הנשוא מן הפסוקית _____

חלק III — מערכת הצורות (26 נקודות)

פרק א — שאלות הובה (12 נקודות)

לפניך שתי שאלות (12-13). ענה על שתיהן, לפי ההוראות בכל שאלה.
(לכל שאלה — 6 נקודות)

הפועל

12. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש
(ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).
השלם את הטבלה (רק בתאים הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	זמן / דרך
תופעת השיימינג זכתה (זכתה) לדין נרחב בתקשורת.				
אדם שהיה אלמוני סונוור (סנור) בבת אחת מזרקור תקשורת רב עוצמה.				
תופעת השיימינג נגועה (נגועה) בהיעדר הקשר.				
השיימינג דומה לקטע אחד שהוצא (הוצא) מתוך סרט.				
באתרים מסוימים מכפישים (מכפישים) את שמותיהם של אנשים.				
האיש לא הגיב (הגיב) כפי שציפו שיגיב.				

/המשך בעמוד 16/

لا تكسب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

השם

13. לפניך משפטים המבוססים על מאמר 1, ובהם שמונה שמות מודגשים.
בעת האחרונה זכתה תופעת השיימינג לדיון נרחב בתקשורת בעקבות
הפרסום של סרטון "טיסת השוקולד" והתגובה הציבורית החריפה שבאה
בעקבותיו. בניגוד לעונש פורמלי, כמו קנס או מאסר שקבעה מערכת
מסודרת, לשיימינג אין גבולות ואין פיקוח, ואי-אפשר לשלוט בו או
בתוצאותיו. אדם אחד מסתגר בביתו, והאחר נעשה לידוען. רק אז מתברר
שיש הקשר רחב יותר לסיפור.

א. מייך את השמות לפי שתי דרכי תצורה בטבלה שלפניך.

ב. תן כותרת לכל דרך תצורה.

פרק ב – שאלות בחירה (14 נקודות)

לפניך ארבע שאלות (14-17) מתחום הפועל ומתחום השם.

ענה על שתי שאלות בלבד.

תוכל לענות על שאלות מתחום אחד או משני התחומים (לכל שאלה – 7 נקודות).

הפועל

14. לפניך קטע, שחסרים בו שבעה פעלים.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש

שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה פתחש (ח-ש-ב) בתלמיד.

לשון הרע היא מסר שפרסומו עלול להשפיל אדם, לפגוע בו או לבזותו.

חוק איסור לשון הרע _____ (י-ע-ד) להגן על זכותו של האדם לשם

טוב. החוק _____ (א-פ-ש-ר) לנפגע מפרסומה של לשון הרע לקבל

פיצויים, שישקמו אותו מן הפגיעה בשמו ובמעמדו בחברה.

במשך שנים _____ (ג-ס-י/ה) בני זוג מתל אביב _____ (ל-ח-מ)

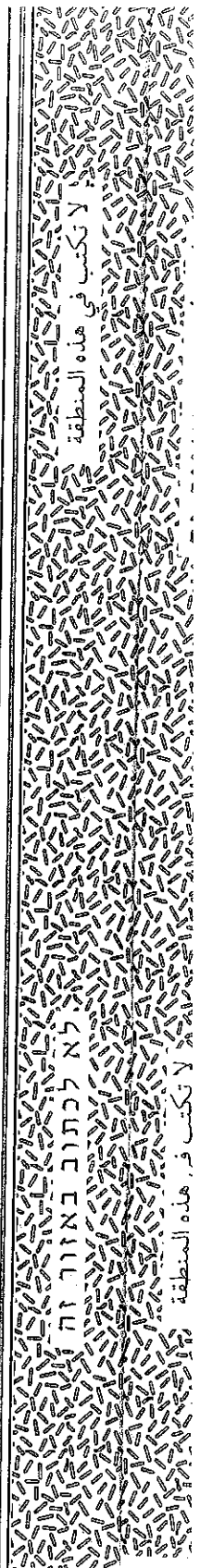
במסע הכפשות מכוון שניהל נגדם שכנם, פרי סכסוך ארוך עמו. אך לאחר

שהשכן _____ (פ-ו-י-ז) נגדם ברשת סרטוני "שיימינג" מזויפים,

החליטו השניים שעל כך כבר לא יוכלו _____ (ב-ל-ג) ופתחו נגדו

בהליך פלילי. בית המשפט _____ (ר-ש-מ) כי התובעים צודקים,

והחליט להדשיע את השכן.

15. לפניך ארבעה משפטים. בכל אחד מהם מודגש פועל.

- (1) חברי הכנסת מנידים בראשם לאות צער על ההחלטה.
- (2) בתנועת הנוער החליטו שלא מנידים חבר בעקבות שיימינג, אלא מבררים את העניין.
- (3) חברתי נדה בראשה לברכת שלום.
- (4) מנהלי המפעל ניידו את המכונות למחלקה אחרת.

א. בשלושה מן המשפטים השורש זהה.

- כתוב את מספרי המשפטים שהשורש שבהם זהה.
- ציין את השורש המשותף של הפעלים במשפטים שציינת.

ב. באחד מן המשפטים השורש אחר.

- כתוב את מספר המשפט _____, וציין את השורש _____.

ג. ציין את הבניין של כל אחד מהפעלים האלה:

- _____ הבניין של הפועל מנידים (מנידים)
- _____ הבניין של הפועל מנדים (מנידים)
- _____ הבניין של הפועל נדה (נדה)
- _____ הבניין של הפועל ניידו (ניידו)

השם

16. לפניך קטע, ובו תשעה שמות פעולה מודגשים.
קרא את הקטע, וענה על הסעיפים שאחריו.

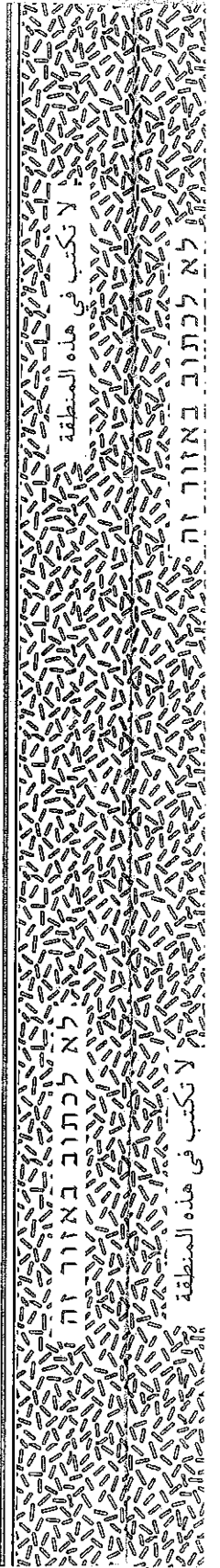
יש הבדל בין פרסום שמטרתו ביקורת בונה, הנסמכת על עובדות ומשמשת להעלאת המודעות של הציבור לכל מיני תופעות, ובין פרסום שמטרתו ביוש, הפצת לשון הרע, הכפשה ופגיעה בפרטיות. עלינו לדעת להבחין בין שני סוגי הפרסומים ולא לתת יד לפרסום שמטרתו פסולה. לעתים עלינו לנהוג באחריות ובשליטה עצמית כדי לעצור את ההתלהטות ברשת.

א. מיין בטבלה שלפניך את השמות, לפי הבניינים של שמות הפעולה.

הפעיל	קל	התפעל	פיעל

ב. העתק מן המילים המודגשות בקטע:

- _____ מילה אחת מגזרת השלמים
- _____ מילה אחת מגזרת ע"ו/י
- _____ מילה אחת מגזרת נחי ל"י/ה

17. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.
בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.
- (1) מילוי שינוי פינוי ניסוי
(2) התמחות התפלגות התנסות התאדות
- ב. לפניך קבוצת שמות.
הקף את השם היוצא דופן מבחינת המשקל.
משנה מצנה משקה מרמה
- ג. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.
פתרון שיון מסרון רשיון

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

הזמנה, חבטת ולשון, שאלון מותאם, חודף תשע"ו
מס' 211,011108 + נספח

נספח

Lined area for notes or answers.

נספח: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשע"ו, מס' 211,011108

נספח: המאמרים
לשאלון המותאם, הבנה, הבעה ולשון ב
211,011108, חורף תשע"ו

לפניך שני מאמרים 1-2. קרא אותם, וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

הכפתור האדום

(מעובד על פי דרור, י⁽¹⁾ [24 במאי 2015], "הכפתור האדום". העין השביעית. אוחזר מ- www.the7eye.org.il ב-11 באוגוסט 2015)

פסקה א בעת האחרונה זכתה תופעת ה"שיימינג" (ביוש מתועד ומופץ ברשת) לדיון נרחב באמצעי התקשורת בעקבות פרסום הסרטון "טיסת השוקולד"⁽²⁾ והתגובה החרیפה של הציבור עליו, ששטפה לא רק את הרשת אלא גם את אמצעי התקשורת המסורתיים. כולם מיהרו לגנות את כוכבי הסרטון. תופעת השיימינג ודאי אינה מקומית, והיא רחוקה מלהיות חדשה.

פסקה ב מי שינסה לאתר את מקורותיה של התופעה, בעת המודרנית לפחות, יאלץ לחזור אל המאה השמונה-עשרה. בשנה האחרונה פרסם ג'ון רונסון ספר על שיימינג, ומצא כי תופעה זו הייתה שכיחה במאה השמונה-עשרה והתשע-עשרה ונעלמה במאה העשרים בשל המעבר לערים.

פסקה ג בימינו, עם הפופולריות הגוברת של המדיה החברתית, השיימינג חוזר לחיינו. הרשת החברתית הופכת את ההמון חסר הפנים לאלפי קהילות וקבוצות ייחוס. באמצעות כפתור אחד – שתף (share) – אותן קהילות קטנות, ואפילו זעירות, יכולות להעביר למאות אלפי אנשים מידע, שבעבר היה נחשף רק לבודדים שנכחו באירוע.

פסקה ד אלא שכפתור ה"שתף" לא רק מפיץ את המידע. "פייסבוק", "טוויטר" ושאר הרשתות החברתיות מאפשרות למשתף להוסיף כמה מילים, לחוות את דעתו וכמובן, לחרוץ דין. כך, המידע הגולמי והחד-צדדי לא רק מועבר ברשת, אלא גם זוכה לפרשנות. לתופעת השיימינג, כמו לתופעות רבות בעידן הדיגיטלי, יש טעם חמוץ-מתוק. האם השיימינג שנעשה לכוכבי "טיסת השוקולד" היה שלילי? לא בטוח. אם בעתיד אנשים יחשבו פעמיים לפני שיתנהגו כפי שהתנהגו אותם נוסעים, אולי השיימינג היה לטובה.

פסקה ה אבל יש גם בעיות. בראש ובראשונה, תופעת השיימינג נגועה בהיעדר הקשר. שיימינג דומה להוצאת קטע אחד מתוך סרט, ולדרישה מן הציבור לשפוט את משמעותו. על פי רוב, השיימינג מבוסס על דיווח של צד אחד, בלי נתונים נוספים, בלי הצלבת מידע, בלי עדויות תומכות ובלי תגובה מן הצד האחר.

(1) יובל דרור הוא חוקר ישראלי בתחום טכנולוגיות האינטרנט והמחשבים, ודקן בית הספר לתקשורת במכללה למנהל.
(2) "טיסת השוקולד" – כינוי לטיסה בפברואר 2015 שבמהלכה התנהגו כמה נוסעים ישראלים בבוטות כלפי צוות המטוס, ולא נשמעו להנחיותיו. האירוע צולם והופץ ברשתות החברתיות וזכה לתהודה רבה ולעשרות אלפי צפיות ושיתופים.

פסקה ו
הבעיה השנייה היא עוצמת הפגיעה של השיימינג. רק מי שהיה אלמוני לחלוטין ובבת אחת סונוור מזרקור תקשורתי רב-עוצמה מכיר את החום הבלתי נסבל של אלומת האור השורפת של החשיפה. הזרקור הזה יכול לחרוך את נפשם של החזקים שבאנשים. כשכוכבי "טיסת השוקולד" התגלו במערומיהם, אנשים גיחכו, לעגו ואפילו שמחו לאידם. אולם אילו אחד מן האנשים שהופיעו בסרטון היה, חלילה, שם קץ לחייו בגלל הבושה, לא היינו צוחקים, אלא רואים בכך עונש חסר פרופורציה.

פסקה ז
שלא כעונש רשמי כמו קנס או מאסר, שנקבע במערכת המשפט, המסתמכת על חוקים ועל תקדימים באשר לחומרת העונש, לשיימינג אין גבולות, אין עליו פיקוח, ואי-אפשר לשלוט בו או בתוצאותיו. הוא גורם לאדם אחד להסתגר בביתו, לאחד להיות לידוען ולאחר לשים קץ לחייו. רק לאחר שמתגלות תוצאות השיימינג, מתברר שלסיפור יש הקשר רחב יותר, יש פרטים נוספים, וגם אם מתברר שאכן התנהגות האדם שנפגע מן השיימינג לא הייתה הולמת, איש אינו סבור שגזר דין מוות הוא העונש הראוי לו.

פסקה ח
אדם שנפגע משיימינג עלול לסבול מתוצאות מרחיקות לכת: מקום העבודה ממחר להתנער ממנו, התקשורת ממחרת לעוט עליו, חייו מתהפכים בתוך זמן קצר, ואין לו לאן לברוח. במקום קטן כמו ישראל התוצאות האלה חמורות יותר ומתרחשות במהירות.

פסקה ט
נורמות חברתיות נקבעות לא רק באמצעות חוקים, אלא גם באמצעות סנקציות חברתיות, וטוב שכך. למעשה, לעתים שיימינג הוא התרופה האפשרית היחידה להתנהגות לא ראויה, אלא שיש לו חסרונות רבים. השיימינג הוא כמו משפט שדה⁽³⁾ מן הסוג שבו הנאשם נתלה על עץ גבוה לקול צהלת הקהל, אף שהקהל אינו יודע אם אכן הוא אשם, ואולי גם לא במה הוא מואשם. אחר כך הקהל מתפזר. אם יתברר שהנאשם היה חף מפשע, ייתכן שהקהל יתפזר במבוכה. אך עבור התלוי זה יהיה מאוחר מדי.

(3) משפט שדה – משפט שנערך בבית דין שדה בעת לחימה. ביטוי זה מבטא משפט לא רשמי שנערך בחופזה ולא בדרג משפטי.

מאמר 2

בריונות רשת: "שיימינג" הוא תופעה אלימה, כמו מכות פיזיות

(מעובד על פי היילינגר, א'⁴) [25 במאי 2015]. "בריונות רשת: 'שיימינג' היא תופעה אלימה, כמו מכות פיזיות". מעריב.

אוחזר מ־ www.maariv.co.il ב־11 באוגוסט 2015

- פסקה א בעידן הטכנולוגי התפתחה תופעה חדשה שלא הייתה מוכרת קודם, הביוש המתועד – "שיימינג": מתעדים התנהגויות מבישות, מעלים את התיעוד לרשת האינטרנט, עורכים משפט ציבורי ברשת החברתית, ולעתים ההתנהגויות האלה אף זוכות לפרסום בכלי התקשורת המסורתיים.
- פסקה ב המצדדים בשיימינג יטענו כי תופעה זו יכולה ליצור הזדמנות לשינוי, ואולי תגרום לאנשים להתאפק לפני שהם צועקים על נותן שירות או "חותכים מימין" כדי לעקוף מכוניות בפקק. אבל המחיר שאדם עלול לשלם לאחר שמפיצים סרטון מבייש בכיכובו או "פוסט" המבייש אותו, אינו תואם בדרך כלל את המעשה שעשה, ואף זאת בהנחה שאכן נעשה מעשה שיש להתבייש בו. בשל תיעוד המעשה ברשת אדם זה או מקורביו עלולים לשאת אות קין לעד.
- פסקה ג לדעתי, הפגיעה באדם ברשת יכולה להיות הרסנית לא פחות מכל מקרה אחר של אלימות, ולעתים אף יותר. המהירות שבה אדם מובא למשפט בכיכר העיר הווירטואלית בלי שניתנת לגולשים אפשרות לראות את התמונה המלאה, מסוכנת הן למעורבים הן לסביבתם.
- פסקה ד אמנם רבים מן ה"פוסטים" הפוגעניים שמתפרסמים ברשת בכל יום אינם מסתיימים ביריית אקדח, אך די במקרה אחד כזה כדי שנחשוב היטב לפני שאנחנו משתפים אחרים בפרסום שעלול לפגוע במישהו, בייחוד אם העובדות אינן לפנינו.
- פסקה ה אנשים יכולים להשתמש בשיימינג בסכסוך עסקי או פרטי, בחיסול חשבונות בין בני זוג שנפרדו או בריב בין חברים – במצבים אלה השיימינג הוא כמו כלי נשק. בזמן האחרון הובא לידיעת "המרכז לאינטרנט בטוח" מקרה של מרצה באוניברסיטה שצולמה בלי ידיעתה משוחחת עם סטודנטים, והסרטון הועלה לרשת כדי לפגוע בה.
- פסקה ו האנושות צועדת את צעדיה הראשונים במרחב הדיגיטלי. ככל הנראה, איש אינו יודע כיצד ישפיע המרחב הזה על חיי היום־יום שלנו בעוד שנה, עשור או יובל. אבל כיום, פוסט או סרטון יכולים לחרוץ גורלות, ובשל כך עלינו לנקוט משנה זהירות בעת שאנו משתמשים בכלים אלו.
- פסקה ז אני סבורה ששיימינג הוא תופעה אלימה כמו בריונות רשת, כמו לשון הרע, כמו מכות פיזיות.

(4) אורנה היילינגר היא מנהלת "המרכז לאינטרנט בטוח" מטעם איגוד האינטרנט הישראלי.